

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

X kadencja

Zapis Stenograficzny

z posiedzenia
Komisji Spraw Zagranicznych
i Unii Europejskiej (9.)

15 stycznia 2020 r.

Porządek obrad:

1. Zalecenie Komisji z dnia 18.6.2019 r. w sprawie projektu zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu w Polsce obejmującego lata 2021–2030 – C(2019) 4421.
2. Wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie stanowiska, które ma zostać zajęte w imieniu Unii Europejskiej w ramach Wspólnego Komitetu CETA utworzonego na mocy kompleksowej umowy gospodarczo-handlowej (CETA) między Kanadą, z jednej strony, a Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z drugiej strony, w odniesieniu do przyjęcia decyzji regulującej sprawy administracyjne i organizacyjne dotyczące funkcjonowania Trybunału Apelacyjnego – COM(2019) 457.
3. Wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie stanowiska, które ma zostać zajęte w imieniu Unii Europejskiej w ramach Wspólnego Komitetu CETA utworzonego na mocy kompleksowej umowy gospodarczo-handlowej (CETA) między Kanadą, z jednej strony, a Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z drugiej strony, w odniesieniu do przyjęcia decyzji w sprawie procedury przyjmowania wykładni zgodnie z art. 8.31 ust. 3 i art. 8.44 ust. 3 lit. a) CETA jako załącznika do regulaminu wewnętrznego Wspólnego Komitetu – COM(2019) 458.
4. Wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie stanowiska, które ma zostać zajęte w imieniu Unii Europejskiej w ramach Komitetu ds. Usług i Inwestycji utworzonego na mocy kompleksowej umowy gospodarczo-handlowej (CETA) między Kanadą, z jednej strony, a Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z drugiej strony, w odniesieniu do przyjęcia kodeksu postępowania członków Trybunału i członków Trybunału Apelacyjnego oraz mediatorów – COM(2019) 459.
5. Wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie stanowiska, które ma zostać zajęte w imieniu Unii Europejskiej w ramach Komitetu ds. Usług i Inwestycji utworzonego na mocy kompleksowej umowy gospodarczo-handlowej (CETA) między Kanadą, z jednej strony, a Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z drugiej strony, w odniesieniu do przyjęcia zasad mediacji, które mają być stosowane przez strony sporów inwestycyjnych – COM(2019) 460.
6. Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 654/2014 dotyczące wykonywania praw Unii w zakresie stosowania i egzekwowania zasad handlu międzynarodowego – COM(2019) 623.
7. Akt ustawodawczy bez uwag – propozycja: COM(2019) 619.
8. Akt nieustawodawczy, w sprawie którego komisja wystąpi o stanowisko rządu – propozycja: COM(2019) 640.
9. Akty nieustawodawcze, w sprawie których komisja nie wystąpi o stanowisko rządu – propozycja: COM(2019) 606, COM(2019) 607, COM(2019) 618.

(Początek posiedzenia o godzinie 8 minut 34)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodniczący
Bogdan Klich)

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Witam państwa bardzo serdecznie na dziesiątym posiedzeniu Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej. To jest posiedzenie legislacyjne. Spróbujemy przeprowadzić je szybko, ale też wyczerpująco.

Proponuję, żeby punkty od 2 do 5 z dzisiejszego porządku obrad rozpatrzyć łącznie. Czy ktoś z państwa ma jakieś wątpliwości albo uwagi co do tej propozycji? Czy ktoś jest przeciw? Skoro nie, to rozumiem, że zostało to przyjęte przez Wysoką Komisję.

Witam serdecznie na posiedzeniu naszej komisji pana Tomasza Dąbrowskiego, podsekretarza stanu w Ministerstwie Aktywów Państwowych – witam, Panie Ministrze – i pana Tomasza Świetlickiego, dyrektora Departamentu Energetyki i Ciepłownictwa. Z Ministerstwa Rozwoju jest pan Krzysztof Trepczyński, radca ministra w Departamencie Handlu i Współpracy Międzynarodowej; pani Anna Parol, naczelnik wydziału w tym samym departamencie; pani Joanna Bek, główny specjalista z tego departamentu; i pani Katarzyna Sikorska. Witam wszystkich państwa serdecznie. Witam wszystkich senatorów, witam państwa pracujących z nami w komisji spraw zagranicznych.

Rozumiem, że wobec braku zastrzeżeń co do tego, o czym mówiłem wcześniej, komisja zaakceptowała porządek obrad. Przechodzimy w związku z tym...

Zanim przejdziemy do porządku obrad, do jego realizacji, to zapytam formalnie, czy są na sali osoby wykonujące działalność lobbingową. Nie ma takich.

Możemy przejść do punktu pierwszego naszego porządku obrad, czyli do zalecenia Komisji z 18 czerwca 2019 r. w sprawie projektu zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu w Polsce na lata 2021–2030, dokument o sygnaturze C(2019)4421.

Chciałbym poinformować, że nasza komisja otrzymała projekt stanowiska rządu dotyczący rozpatrywanego dokumentu na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy kooperacyjnej.

Poproszę teraz przedstawiciela Ministerstwa Aktywów Państwowych o przedstawienie stanowiska rządu. Bardzo proszę, Panie Ministrze.

PODSEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE AKTYWÓW
PAŃSTWOWYCH
TOMASZ DĄBROWSKI

Dzień dobry państwu.

Panie Przewodniczący! Szanowni Państwo!

Mam zaszczyt i przyjemność przedstawić stanowisko rządu do zaleceń Komisji Europejskiej z 18 czerwca 2019 r. w sprawie projektu zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu w Polsce obejmującego lata 2021–2030. Stanowisko rządu odnoszące się do tych zaleceń zostało zatwierdzone przez Komitet do Spraw Europejskich Rady Ministrów w dniu 15 października 2019 r., a następnie bezzwłocznie przekazane do Sejmu. Stanowisko zawiera kierunkowe ustosunkowanie się

do rekomendacji Komisji Europejskiej, a same zalecenia komisji odnoszą się do treści projektu, podkreślam: projektu, krajowego planu ze stycznia 2019 r. opracowanego na podstawie unijnego rozporządzenia 2018/1999 w sprawie zarządzania Unią Energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu. Ze względu na wynikający z rozporządzenia o zarządzaniu unią energetyczną wymóg terminowy, finalny krajowy plan, po aktualizacji i korektach wynikających z krajowych oraz regionalnych konsultacji, jak również implementacji zaleceń Komisji Europejskiej, został zatwierdzony przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 18 grudnia 2019 r. i przekazany do Komisji Europejskiej 30 grudnia ubiegłego roku, czyli w terminie wynikającym z rozporządzenia. Dotrzymanie tego terminu było szczególnie istotne ze względu na fakt, że KPiK jest jednym z warunków podstawowych wydatkowania środków europejskich w nowej perspektywie finansowej, czyli w latach 2021–2027.

Pomimo finalizacji prac nad KPiK, przedstawiam, zgodnie z wnioskiem, informacje dotyczące stanowiska rządu do zaleceń, które zostały sformułowane, tak jak wspomniałem, we wstępie do projektu krajowego planu na rzecz energii i klimatu ze stycznia ubiegłego roku. I tak 18 czerwca ubiegłego roku Komisja wydała komunikat „Zjednoczeni w realizacji unii energetycznej i działań w dziedzinie klimatu” wraz z zaleceniami dla poszczególnych państw członkowskich w sprawie projektów krajowych planów, korzystając z uprawnień przyznanych na podstawie rozporządzenia o zarządzaniu Unią Energetyczną. Komisja wydała wymienione zalecenia dla wszystkich państw członkowskich, a zatem Polska nie była jedynym państwem, do którego skierowane były te zalecenia. Istotne jest, że rekomendacje Komisji Europejskiej nie mają wiążącego charakteru. Do państw członkowskich należy decyzja, czy i w jakim zakresie zalecenia komisji zostaną uwzględnione.

W skierowanym do Polski dokumencie „Zalecenie Komisji Europejskiej z dnia 18.06.2019 r. w sprawie projektu zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu w Polsce obejmującego lata 2021–2030”, C2019/4421, Komisja Europejska wydała 10 zaleceń, z których 9 miało charakter jakościowy, dotyczący uzupełnienia informacji, wzmocnienia środków i narzędzi opisanych w krajowym planie, a jedynie w 1 przypadku zalecenie sformułowane zostało

w taki sposób, że dotyczyło przeglądu, że tak powiem, krajowej ambicji dotyczącej wkładu w cel unijny związany z udziałem energii ze źródeł odnawialnych. Zdecydowana większość zaleceń komisji została wdrożona poprzez rozwinięcie sformułowań zawartych w KPiK, przedstawienie dodatkowych polityk i środków służących realizacji założeń i celów klimatyczno-energetycznych Polski, oraz uzupełnienie analiz prognostycznych. Tylko w jednym przypadku zalecenie zostało uwzględnione częściowo i dotyczy to zalecenia drugiego, które odnosiło się do zwiększenia celu OZE na 2030 r. Pozwolą państwo, że przedstawię informację na temat stanowiska do każdej z rekomendacji i sposobu jej wdrożenia, tak jak jest to zawarte w stanowisku.

Zalecenie nr 1 obejmowało dostarczenie dodatkowych informacji na temat polityk i środków umożliwiających realizację celu związanego z redukcją emisji gazów cieplarnianych na poziomie 7% w porównaniu z rokiem 2005 w odniesieniu do sektorów nieobjętych unijnym systemem handlu uprawnieniami do emisji, czyli tzw. systemu Non-ETS. W realizacji przedstawionych zaleceń, zgodnie ze stanowiskiem rządu w KPiK, zostały wprowadzone korekty w części analitycznej, dotyczącej roku bazowego dla prognoz emisji gazów cieplarnianych, oraz samych prognoz emisji. Doprecyzowano i uzupełniono informacje dotyczące polityki środków na rzecz redukcji emisji sektorów Non-ETS. Obejmuje to kwestie związane z emisjami z sektora transportu, budownictwa i rolnictwa. W KPiK oparto się na szeregu działań wskazanych w strategiach krajowych zatwierdzonych w 2019 r., czyli tych, które w tzw. międzyczasie zostały przyjęte przez rząd w odniesieniu do poszczególnych sektorów, i były to: „Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 r.”, „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030” oraz „Polityka ekologiczna państwa do 2030 r.”.

Zalecenie nr 2 dotyczyło w szczególności zwiększenia ambicji w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 r. z 21% do co najmniej 25%. Zalecenie obejmowało również zagwarantowanie pełnej realizacji celu na 2020 r., zachowanie go jako poziomu bazowego od 2021 r. Rząd uwzględnił większość zgłoszonych w tym punkcie uwag. Zgodnie ze stanowiskiem rządu, w KPiK wskazano dodatkowe środki wdrożone w 2019 r., przyczyniające się do realizacji celu

na 2020, to jest przeprowadzenie aukcji energii elektrycznej z OZE oraz wprowadzenie rozwiązań na rzecz energetyki rozproszonej, prosumenckiej, spółdzielni energetycznych, jak na przykład program „Mój prąd” zakładający dofinansowanie nowych mikroinstalacji fotowoltaicznych, oraz inne programy finansowane ze środków NFOŚ. W związku z przewidzianymi mechanizmami wsparcia prognozowany udział OZE w produkcji energii elektrycznej wzrośnie z obecnych 14% do około 32% do 2030 r. Jeśli chodzi o sektor ogrzewania i chłodzenia, to przychyłono się do rekomendacji komisji wyznaczającej cel dotyczący przyrostu OZE na poziomie 1,1 punktu procentowego średniorocznie do 2030 r. W wyniku tego prognozowany udział OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie wzrośnie z obecnych niecałych 15% do około 28,4% w 2030 r. Po przeprowadzeniu dodatkowych, rozszerzonych analiz, o których zresztą mowa w stanowisku rządu, w finalnym KPiK zdecydowano się warunkowo podnieść poziom ambicji w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 r. z 21%, które były wskazane w projekcie KPiK ze stycznia ubiegłego roku, do 23%, przy czym osiągnięcie dwudziestotrzyprocentowego celu OZE w 2030 r. będzie możliwe w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym na sprawiedliwą transformację. To zostało wyraźnie zaznaczone w dokumencie KPiK.

Zalecenie nr 3. Komisja zaproponowała określenie dodatkowych polityk i środków służących poprawie efektywności energetycznej oraz oszacowania ich wymiernych skutków. W realizacji powyższego zalecenia komisji, zgodnie ze stanowiskiem rządu, wprowadzono informacje uzupełniające do KPiK. Istotny wpływ na redukcję zapotrzebowania na energię w budownictwie będzie miało wdrożenie przygotowanej przez Ministerstwo Rozwoju długoterminowej strategii renowacji i krajowych zasobów budynków mieszkalnych i niemieskalnych, zarówno publicznych, jak i prywatnych, która jest opracowywana na podstawie znowelizowanej dyrektywy 2010/31/UE. Rozbudowano również analizy prognostyczne, dodatkowo wskazano środki alternatywne służące poprawie efektywności energetycznej, tj. Fundusz Termomodernizacji i Remontów, ulgę podatkową dotyczącą termomodernizacji jednorodzinnych budynków

mieszkalnych, oraz rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach. Biorąc pod uwagę ograniczenia dotyczące zużycia energii oraz fakt, że najtańsze i przynoszące największe efekty działania proefektywnościowe, w szczególności w przemyśle, zostały już poczynione, cel efektywności energetycznej na 2030 r. zdefiniowany w projekcie KPiK jako redukcja zużycia energii pierwotnej o 23% w porównaniu z prognozami wykonanymi przez Komisję Europejską na bazie modelu PRIMES uznano za ambitny i nie zdecydowaliśmy się na jego zmianę, podnoszenie poprzeczki.

Zalecenie nr 4 obejmowało doprecyzowanie środków wspierających realizację założeń dotyczących bezpieczeństwa energetycznego odnośnie do dywersyfikacji zmniejszenia zależności energetycznej zgodnie ze stanowiskiem rządu. Wymieniony priorytet został wyraźnie podkreślony w części strategicznej projektu KPiK poprzez wskazanie polityk, środków i narzędzi legislacyjnych, oraz pozalegisłacyjnych, których celem jest wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju, dywersyfikacja bilansu paliwowo-energetycznego, oraz zróżnicowanie kierunków dostaw surowców energetycznych pochodzących z importu. Poszczególne działania zostały określone zarówno w obszarze dostaw energii elektrycznej, jak i gazu oraz ropy naftowej. KPiK został uzupełniony o dodatkowe informacje dotyczące działań zapewniających elastyczność systemu elektroenergetycznego w kontekście wzrastającej roli energii ze źródeł odnawialnych. W projekcie KPiK zaprezentowano również dane Eurostatu, zgodnie z którymi Polska jest jednym z najbardziej niezależnych energetycznie krajów unijnych, o wskaźniku zależności energetycznej liczonej wg metody Eurostatu na poziomie 38% wg danych z 2017 r., co jest znacznie poniżej średniej unijnej, która wynosi 55% również na podstawie danych w 2017 r.

W zaleceniu nr 5 Komisja Europejska zwróciła się o określenie dalekosiężnych założeń i celów dotyczących integracji rynku oraz określenie strategii i harmonogramu dochodzenia do w pełni rynkowych cen. Przychyłono się do tej rekomendacji komisji, uzupełniając KPiK o informacje o wdrożonych i planowanych działaniach zmierzających do poprawy funkcjonowania rynku oraz integracji rynku energii elektrycznej. Przykładem działań wdrożonych było zwiększenie obowiązku giełdowego do 100%,

znaczne ograniczenie barier technicznych limitujących handel transgraniczny na przekroju synchronicznym, zmiana limitów cen na Rynku Dnia Następnego, Rynku Dnia Bieżącego oraz Rynku Bilansującym. Wśród działań planowanych wskazywano min. realizację inwestycji w sieci elektroenergetyczne, które pozwolą na znaczne zwiększenie do roku 2025 zdolności wymiany międzysystemowej, udostępnianej zarówno dla handlu, jak i wykorzystywanej w okresach zagrożenia. Zgodnie z rozporządzeniem 2019/943 z grudnia 2019 r., a jest to rozporządzenie o wewnętrznym rynku energii elektrycznej, do Komisji Europejskiej został przekazany plan działania dotyczący udostępniania 70% zdolności przesyłowych, który odpowiada na charakter strukturalnych ograniczeń sieciowych w Polsce. Przy zastosowaniu planu działania ostateczny termin na osiągnięcie celu 70% to 31 grudnia 2025 r.

Zalecenie nr 6 dotyczy wyjaśnienia krajowych założeń i celów dotyczących badań naukowych, innowacji i konkurencyjności, które mają być realizowane do 2030 r. Zgodnie ze stanowiskiem rządu, badania naukowe, wdrażanie innowacji i działania związane z rozwojem konkurencyjności gospodarki będą miały istotne znaczenie dla realizacji celów i polityk odwzorowanych w KPiK. Rekomendacja została wdrożona poprzez uzupełnienie treści KPiK, poprzez odniesienie do krajowych, inteligentnych specjalizacji, które dotyczą zrównoważonej energetyki, to jest wysokosprawnych, niskoemisyjnych i zintegrowanych układów wytwarzania, magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii, inteligentnego i energooszczędnego budownictwa oraz rozwiązań transportowych przyjaznych środowisku. W KPiK zaplanowano przygotowanie i wdrożenie foresightu technologicznego polskiej gospodarki do 2040 r., który przyczynił się do wyłonienia najbardziej konkurencyjnych obszarów technologicznych. W perspektywie długookresowej wpłyną one na przyspieszenie tempa rozwoju społeczno-gospodarczego oraz będą stanowiły specjalność polskiej gospodarki.

W zaleceniu nr 7 Komisja Europejska zalecała kontynuację oraz rozszerzenie konsultacji z sąsiadującymi państwami członkowskimi oraz współpracy regionalnej w ramach Grupy Wyszechradskiej, a także w ramach odpowiednich grup wysokiego szczebla. W stanowisku rządu wskazano min., że w sierpniu

2019 r. przeprowadzono konsultacje regionalne KPiK z 8 państwami członkowskimi, to jest w ramach współpracy grupy V4, z państwami, z którymi Polska posiada elektroenergetyczne połączenia transgraniczne, a są to: Niemcy, Litwa, Szwecja, z Danią ze względu na projekt strategiczny Baltic Pipe, oraz Rumunię ze względu na zgłoszenie zainteresowania, jeśli chodzi o współpracę bilateralną. Z inicjatywy polskiej konsultacje takie odbyły się również na forum grupy wysokiego szczebla, tzw. HLG BE-MIP, we wrześniu 2019 r. Informacje te zostały zawarte w finalnej wersji KPiK.

Zalecenie nr 8 obejmuje przedstawienie wykazu wszystkich dotacji w dziedzinie energii, w tym w szczególności w zakresie paliw kopanych oraz podjętych działań, jak również planów stopniowego wycofywania tych dotacji. Zgodnie ze stanowiskiem rządu, potencjalne wycofywanie subsydiów w sektorze energii musi odbywać się z zastosowaniem wyważonego podejścia umożliwiającego zachowanie konkurencyjności gospodarki krajowej i realizację celów rozwojowych, jak również uwzględniającego zróżnicowanie w poziomie rozwoju poszczególnych państw członkowskich Unii Europejskiej. Proces wycofywania subsydiów powinien być wspierany przez zastosowanie elastycznych środków przejściowych, umożliwienie przedsiębiorstwom dostosowania się do nowego sposobu finansowania produkcji oraz przygotowanie mechanizmów wspierających przedsiębiorstwa w unowocześnianiu produkcji. Zalecenie komisji wdrożono poprzez sporządzenie w KPiK wykazu środków wsparcia w dziedzinie energii, włączając narzędzia wspierania OZE, zarówno te po stronie operacyjnej, jak i inwestycyjnej, efektywność energetyczną, rozwój kogeneracji, bezpieczeństwo energetyczne, tutaj uwzględniono rynek mocy, program pomocowy dla górnictwa na lata 2015–2023, rozwój elektromobilności, poprawę jakości powietrza, inne działania finansowane ze środków krajowych i europejskich.

W zaleceniu nr 9 Komisja Europejska zwróciła się o umożliwienie analizy interakcji z polityką w zakresie jakości powietrza i emisji do powietrza, w tym z ilościowego punktu widzenia. Projekt KPiK zawiera wiele odniesień do polityk, działań, narzędzi i mechanizmów, których celem jest poprawa jakości powietrza w kraju. Stosowne informacje zostały przedstawione w rozdziałach dotyczących obniżenia emisji,

w tym w sekcji dotyczącej energii ze źródeł odnawialnych oraz efektywności energetycznej. Likwidacja zjawiska tzw. niskiej emisji jest od kilku lat jednym z najważniejszych priorytetów rządu i w tym celu wdrożony jest pakiet rozwiązań programu „Czyste powietrze” obejmujący rozwiązania legislacyjne i pozalegisłacyjne, w tym silnie ukierunkowane mechanizmy finansowe w ramach środków krajowych i europejskich. Kierunek ten będzie kontynuowany w nowej perspektywie finansowej wydatkowania środków unijnych, czyli w latach 2001–2027. Realizując wspomniane zalecenia, uzupełniono informacje na temat programów wspierających poprawę jakości powietrza. Zgodnie ze stanowiskiem rządu, KPiK w części prognostycznej został uzupełniony o wyniki analiz wpływu wdrożenia polityki i środków w zakresie poprawy jakości powietrza na redukcję emisji zanieczyszczeń.

I ostatnie zalecenie, nr 10, związane było z rekomendacją lepszego uwzględnienia aspektów sprawiedliwej i uczciwej transformacji, w tym analizy wpływu transformacji na społeczeństwo, zatrudnienie i umiejętności. Zgodnie ze stanowiskiem rządu, polityka energetyczna i klimatyczna Unii Europejskiej powinna być zrównoważona i racjonalna, to jest taka, że z taką samą dbałością podchodzi tak do wymiaru środowiskowego, jak i gospodarczego czy społecznego. Ewolucyjna i sprawiedliwa transformacja energetyczna stanowi istotne wyzwanie w warunkach polskich. Regiony górnicze w Polsce stają przed dużymi wyzwaniami transformacyjnymi, takimi jak zmiana na rynku pracy, rekultywacja i rewitalizacja terenów poprzemysłowych, i ważne jest minimalizowanie kosztów społecznych, które będą towarzyszyły zmianom ekonomicznym idącym w kierunku gospodarek niskoemisyjnych. Oznacza to, że regiony narażone na negatywne skutki transformacji powinny otrzymywać odpowiednie wsparcie. Tempo transformacji energetycznej musi być dostosowane do uwarunkowań gospodarczych i możliwości finansowych regionów górniczych. Optymalne wypracowanie rozwiązań wspierających sprawiedliwą transformację powinno odbywać się w ramach kontynuacji dialogu z partnerami społecznymi, co ma istotne znaczenie w szczególności w procesie restrukturyzacji regionów górniczych, które są najbardziej narażone na obciążenia związane z transformacją

klimatyczno-energetyczną. Zalecenie komisji dotyczące sprawiedliwej transformacji zostało uwzględnione poprzez rozszerzenie treści KPiK, jednakże kompleksowa analiza wpływu transformacji energetycznej na regiony górnicze, w tym społeczeństwo, zatrudnienie i umiejętności, nie była możliwa w terminie wymaganym na złożenie KPiK. Przewiduje się, że analiza taka zostanie wykonana w 2020 r. w ramach planu restrukturyzacji rejonu wydobywania węgla kamiennego i brunatnego, co zostało również zaznaczone w KPiK.

Względem rekomendacji Komisji Europejskiej dolożono wszelkich starań, aby zostały one uwzględnione w maksymalnym możliwym zakresie. Sposób wdrożenia zaleceń wydaje się rozsądnym kompromisem pomiędzy oczekiwaniem Komisji Europejskiej a możliwościami wynikającymi z krajowych uwarunkowań.

Kończąc, powiem jeszcze, że krajowy plan na rzecz energii i klimatu został przyjęty w grudniu ubiegłego roku i 30 grudnia przekazany do Komisji. W terminie wynikającym z rozporządzenia 14 krajów KPiK przekazało takie plany, spora część krajów jeszcze zwleka z przekazaniem tego dokumentu, czyli de facto pozostaje w naruszeniu rozporządzenia w sprawie zarządzania Unią Energetyczną. Z rozmów roboczych, które prowadziliśmy z przedstawicielami komisji, wynika, że wśród tych krajów, które pozostają w naruszeniu, są min. te kraje, które są największymi głosicielami daleko idącej polityki klimatycznej, tj. Niemcy, Hiszpania, Francja, Holandia. Dziękuję bardzo.

**PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH**

Dziękuję, Panie Ministrze.

Poproszę teraz pana senatora sprawozdawcę Jerzego Chróścikowskiego o przedstawienie projektu naszej opinii.

**SENATOR SPRAWOZDAWCA
JERZY CHRÓŚCIKOWSKI**

Panie Przewodniczący! Szanowni Goście! Szanowni Państwo!

Pan minister dość obszernie przedstawił te wszystkie zalecenia, które przedłożyła Komisja i które uzupełnił... Wiadomo, że projekt

zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu na lata 2021–2030 nie ma charakteru wiążącego, to są zalecenia, w związku z tym trudno się odnosić... Pan minister przedłożył, że my jesteśmy prawie liderami, można powiedzieć, jeśli chodzi o terminowe składanie tych planów, a kraje, które przed chwilą pan minister wymieniał, wcale się nie spieszą ze składaniem projektów. Rząd bardzo wyraźnie podkreśla, że trzeba się dostosowywać, ale potrzebne są na to środki finansowe. Z tego, co ja tu widzę, wynika, że zapowiedzi dotyczą tylko 4,8 miliarda w projekcie na lata 2021–2027, co oznacza, że nie są to duże środki. Regionów górniczych, jak się tu podaje, jest chyba 48, a tak duża liczba regionów świadczy o tym, że te środki wcale nie muszą być wystarczające na realizację celów, które chce się tutaj osiągnąć. Mam nadzieję, że stanowisko rządu będzie twarde i rząd będzie walczyć o środki finansowe, jeżeli mamy dojść do odnawialnych źródeł w 25%. Rząd twierdzi, że tutaj jest 21%, ale może dojść do 23%, tym bardziej więc muszą tu być znaczące środki, zwiększane na te działania. Podzielam tutaj stanowisko rządu.

Chciałbym zwrócić się jednym pytaniem. Wspomniał pan o rolnictwie. Co tutaj będzie w zakresie rolnictwa? Bo oprócz tego, że jest wspólna polityka rolna, to będzie też obowiązywał krajowy plan strategiczny, a tam się mówi o tym, w perspektywie, bo przecież jeszcze nie ma dokumentów końcowych, że corocznie będzie sprawdzany, realizowany... Będą kontrolowane wydawane środki lub po roku będą zalecenia co do wykonania planu, a jeśli nie będzie on wykonywany, to mogą być sankcje. Jak to się ma w tym przypadku, skoro my ten plan przedkładamy – jedni się z tym spieszą, drudzy się nie spieszą... Jak będzie to wyglądało w przypadku nierealizowania tego planu? Czy będą jakieś okresy kontrolne i będą sankcje z tym związane, czy nie?

Generalnie rekomenduję poparcie przez komisję stanowiska rządu.

**PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH**

Dziękuję bardzo.

Otwieram dyskusję na temat tego dokumentu i na temat przedstawionego przez pana ministra stanowiska rządu, jak również projektu naszej opinii. Pierwsze pytanie już padło.

Panie Ministrze, bardzo proszę.

**PODSEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE AKTYWÓW
PAŃSTWOWYCH
TOMASZ DĄBROWSKI**

Dziękuję bardzo za pytanie, dziękuję również za deklarację poparcia stanowiska rządu.

Może zacznę od tego, że w wystąpieniu wskazywałem, że projekt krajowego planu na rzecz energii i klimatu został przygotowany w oparciu czy częściowo w oparciu o dokumenty strategiczne zatwierdzone już przez rząd. Jednym z takich dokumentów jest strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa do 2030 r. Cele, kierunki, różnego rodzaju wskaźniki zostały zaimplementowane do tego dokumentu, tak aby zapewnić spójność wszystkich dokumentów strategicznych przygotowanych w ramach rządu.

Jeśli chodzi o sam krajowy plan na rzecz energii i klimatu, to on został przyjęty w kształcie, który wynika z wymagań związanych z tym dokumentem, sformułowanych w załączniku do rozporządzenia o zarządzaniu unią energetyczną, czyli wskazaniu wszystkich tych kolejno wymienianych obszarów. Stąd jego nazwa, która wykracza poza sektor energii i obejmuje także działy: rolnictwo, transport, budownictwo. W tym zakresie dokument sam z siebie nie wprowadza nic innego, niż wynika z tych strategii, które zostały przyjęte. Z polskiego punktu widzenia niezwykle istotne było dotrzymanie tego terminu wynikającego z rozporządzenia, jako że, tak jak wspomniałem, przekazanie tego dokumentu jest jednym z warunków podstawowych wydatkowania środków w nowej perspektywie finansowej, a chcieliśmy wyeliminować jakiegokolwiek zagrożenie odnośnie do pozyskiwania czy późniejszego wydatkowania środków. Z punktu widzenia Komisji Europejskiej sam krajowy plan wykorzystywany jest przede wszystkim do tego, aby sprawdzić, czy wysiłki państw członkowskich w zakresie poszczególnych celów klimatycznych, czyli cele związane z OZE i cel efektywnościowy, sumują się do ogólnounijnego celu na 2030 r., czy też pozostaje jakaś luka, którą trzeba będzie wypełniać innymi działaniami. Stąd też dużego znaczenia nabral fakt przekazania przez Polskę KPEiK z podniesionym celem ożowym, oczywiście warunkowo, aby zasygnalizować na potrzeby późniejszych negocjacji, że jeśli Polska dostanie odpowiednie

środki finansowe, to może być podniesiony ten cel owoy, który przyczyni się do zmniejszenia luki na poziomie unijnym. I to jest jeden z takich istotnych elementów z punktu widzenia negocjacji nad budżetem unijnym, które obecnie się toczą i jeszcze przez parę miesięcy będą się toczyć. Dziękuję.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Dziękuję bardzo.
Pani senator Jazłowiecka.

SENATOR
DANUTA JAZŁOWIECKA

Dziękuję bardzo, Panie Przewodniczący.
(*Brak nagrania*)

SENATOR
DANUTA JAZŁOWIECKA

Tak, OK.

Czy ten plan ma już taki charakter, czy jest to zaledwie dokument strategiczny, który jest tak naprawdę punktem startowym do tego, by w ogóle można było myśleć o jakichkolwiek działaniach? Mówiąc o programie operacyjnym, mam na myśli program, który wskazuje, jakiego rodzaju przedsięwzięcia będą realizowane, z jakimi partnerami, jakie są przeznaczone w budżecie czy zaplanowane w budżecie środki do realizacji tego projektu i jakich środków oczekujemy z Unii Europejskiej, bo tak naprawdę to jest dopiero dokument, który mówi o jakimkolwiek zaangażowaniu państwa członkowskiego, by występować o środki.

Cieszę mnie ogromnie państwa zaangażowanie w przygotowanie zalecenia nr 5, mam tutaj na myśli sieci energetyczne, tym bardziej że mamy bardzo duże opóźnienia związane z zatrzymaniem programu dotyczącego wprowadzania w Polsce odnawialnych źródeł energii, programu, który wstrzymał też gospodarstwo domowe, jeśli chodzi o realizację tego projektu. Mamy zbyt mało sieci energetycznych, by można było ułatwić gospodarstwu domowemu poszukiwanie takich źródeł energii, a, jak wiemy,

w krajach członkowskich Unii Europejskiej jest to bardzo ważny element dywersyfikacji źródeł energii. Zastanawia mnie to, czy państwo znajdzie jakieś środki w budżecie, czy państwowe spółki energetyczne będą miały szansę realizacji tego projektu, skoro tak dużo środków, tak dużo swoich zysków wydają na różnego rodzaju promocję wcale nie związaną z propagowaniem ochrony środowiska. Takim przykładem, doskonałym przykładem, jest finansowanie różnych projektów kinematografii polskiej, które nie realizują żadnych elementów czy edukacyjnych, czy promocyjnych związanych z ochroną środowiska. Doskonałym tego przykładem jest film „Kogel Mogel 3”.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Panie Ministrze, bardzo proszę o odniesienie się do tych dwóch pytań, które zostały zadane przez pana senatora Chróścikowskiego i przez panią senator Jazłowiecką.

PODSEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE AKTYWÓW
PAŃSTWOWYCH
TOMASZ DĄBROWSKI

Panie Przewodniczący! Szanowni Państwo!

Jeśli chodzi o pytanie dotyczące programu operacyjnego, to odpowiedź jest taka. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu jest dokumentem strategicznym, którego przygotowanie i treść uregulowane są przepisami rozporządzenia o zarządzaniu unią energetyczną. To jest dokument przygotowany jako wykonanie przepisu rozporządzenia unijnego. Przygotowanie programów operacyjnych jest, jak myślę, przed nami, kiedy będziemy bliżej końca negocjacji budżetowych... Ale co do kwestii negocjacji budżetowych to nie chcę się wypowiadać, dlatego że Ministerstwo Aktywów Państwowych nie odpowiada za ten obszar. To, co wskazujemy, to jest treść, zawartość, kierunki polityki znajdujące się w krajowym planie na rzecz energii i klimatu, ewentualnie odpowiadamy na pytania dotyczące tego dokumentu.

Co do komentarza dotyczącego sposobu uwzględnienia zalecenia nr 5 Komisji Europejskiej to wspomnę tylko rozwijająco, że zalecenie

dotyczyło trochę szerszego elementu, czyli funkcjonowania rynku energii elektrycznej w ogóle i wzmocnienia różnego rodzaju mechanizmów w tym obszarze. Dokument krajowego planu na rzecz energii i klimatu został uzupełniony o informację o działaniach już zrealizowanych. Wymieniałem tutaj wprowadzenie obowiązku giełdowego, ograniczenie barier technicznych limitujących handel transgraniczny na przekroju synchronicznym, czyli tam, gdzie mamy połączenia bez wstawek prądu stałego, jak również zmiany dotyczące funkcjonowania Rynku Dnia Bieżącego, Rynku Dnia Następnego i Rynku Bilansującego, tutaj głównie w zakresie kapów cenowych; to jest ten element, który najsilniej wpływa na sposób wyceny dobra i kształtowania się wyceny na rynku. Podjęliśmy wszelkie działania, aby sposób wyceny dobra, jakim jest energia elektryczna, odbywał się na rynku jak najbardziej zbliżonym do idealnie konkurencyjnego w sensie ekonomicznym.

Co do rozwoju sieci i promowania wytwarzania prosumenckiego to powiem, że jest to kierunek, który jest wzmocniany i od dłuższego czasu wdrażane są tu różne rozwiązania. Jednym z ostatnich elementów, które służą rozwojowi wytwarzania prosumenckiego, jest chociażby program „Mój prąd”, w ramach którego przeznaczono kwotę rządu 1 miliarda zł na dofinansowanie instalacji fotowoltaicznych o wielkości, jaka może być realizowana tylko i wyłącznie przez gospodarstwa domowe, bowiem tak został skonstruowany ten program. Przypomnę, że przez ostatnie parę miesięcy funkcjonowania programu w tych instalacjach jest zainstalowanych już mniej więcej 100 MW mocy. Spodziewamy się, że w ramach budżetu, który został przeznaczony na ten program, zostanie zainstalowanych kolejnych kilkaset megawatów, spodziewamy się mniej więcej 1 tysiąca MW, co jest naprawdę olbrzymią wielkością mocy zainstalowanej, jeżeli porównamy to z ilością mocy centralnie dysponowanej w systemie albo tą, która obecnie jest zainstalowana i jest związana ze źródłami odnawialnymi. W źródłach wiatrowych obecnie jest zainstalowanych mniej więcej 8 tysięcy MW, w fotowoltaice na skutek wcześniejszych działań jest mniej więcej... no, teraz dokładnie nie pamiętam, około 1 tysiąca czy 1 tysiąca 200 MW, te wielkości cały czas rosną. Tak że te działania prosumenckie praktycznie dogonią rozwiązania wielkoskalowe.

**PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH**

Dziękuję.
Ponownie pani senator Jazłowiecka.

**SENATOR
DANUTA JAZŁOWIECKA**

Muszę panu powiedzieć, że jeżeli chodzi o korzyści z eksploatacji fotowoltaiki w gospodarstwach domowych, to jest to kwestia bardzo odmienna od tego, co proponują kraje członkowskie Unii Europejskiej. To nie jest specjalnie korzystne, dlatego że w naszym kraju zwrot tej inwestycji trwa bardzo, bardzo długo. Myślę, że tutaj jest świetne miejsce na to, żebyśmy mogli poprawić tę sytuację.

Przyznam się, że jestem trochę zaskoczona, bo mówił pan, że programy operacyjne będą przygotowywane po negocjacjach budżetowych związanych z przekazaniem środków na realizację projektów. Przyznam się, że zastanawiam się, w jaki sposób nasz kraj będzie prowadził te negocjacje. Czy my będziemy z sufitu wymyślali, co będziemy chcieli zrobić i jakich środków na to potrzebujemy? Bo z tego, co wiem, wynika, że dobrą zasadą w Unii Europejskiej jest: zanim wyciągniesz ręce po pieniądze, to pokaż, co chcesz zrobić, co ta ręka, która jest wyciągnięta po pieniądze, potrafi zrobić. A więc takie programy powinny być przygotowane. Trochę niepokoi mnie, że obecnie jesteśmy na etapie strategii, załedwie strategii, tak jak powiedziałam, w punkcie zerowym, jeżeli chodzi o start, o sięganie po środki Unii Europejskiej i realizację tego rodzaju programów.

**PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH**

Dziękuję.
(Brak nagrania)

**PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH**

...zaprezentowane przez...
(Brak nagrania)

SENATOR
DANUTA JAZŁOWIECKA

Nie, nie chciałabym zmienić tego stanowiska. Ale chciałabym zachęcić rząd do ambitniejszej pracy w związku z tym celem. Dziękuję.
(Wypowiedź poza mikrofonem)

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Oczywiście, Panie Ministrze, bardzo proszę.

PODSEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE AKTYWÓW
PAŃSTWOWYCH
TOMASZ DĄBROWSKI

Panie Przewodniczący! Szanowni Państwo!
Mam nadzieję, że to zaniepokojenie wynika tylko z faktu, że, będąc odpowiedzialnym za sektor energii, nie jestem w stanie przedstawić wszystkich szczegółów dotyczących negocjacji budżetowych, bowiem nie jestem do tego przygotowany na to posiedzenie komisji. Skupiliśmy się na prezentacji stanowiska rządu do zaleceń komisji, do konkretnego dokumentu. Jeżeli potrzebne są informacje ze strony rządu odnośnie do tego, jak wyglądają negocjacje budżetowe, to jest możliwość przygotowania takiego materiału, jeżeli komisja wystąpi do MSZ, który jest za to odpowiedzialny. Tak że z góry przepraszam, jeżeli to, co zaprezentowałem, spowodowało ten niepokój, bo nie taki był cel. Po prostu nie jestem przygotowany co do kwestii negocjacji budżetowych ani też upoważniony do przedstawienia stanowiska w tym względzie.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Pani senator Jazłowiecka.

SENATOR
DANUTA JAZŁOWIECKA

Panie Ministrze, nie chodziło mi o to, żeby pan przedstawił całą koncepcję negocjacji

związanych z nową perspektywą finansową. Chodzi mi o to, na ile jesteśmy od strony merytorycznej przygotowani do tego, żeby prowadzić te negocjacje. Ale to jest świetny pomysł, żebyśmy wystąpili z propozycją przygotowania takiego materiału w formie pisemnej. Dziękuję panu bardzo.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Senator Chróścikowski.

SENATOR
JERZY CHRÓŚCIKOWSKI

Dziękuję.

Chciałbym podziękować za odpowiedzi na moje pytania, one mnie satysfakcjonują. Tylko ja chciałbym zwrócić uwagę na to, że... Ja, patrząc na dział dotyczący rolnictwa, cały czas mam ten sam problem. Wszystkie odpowiedzi w Komisji Europejskiej są jednoznaczne: dopóki nie będzie przyjętych wspólnych ram finansowych, dopóty nie ma co dyskutować o podziale wszystkich środków. Tu jest dla nas wszystkich wielki dylemat. Nie możemy powiedzieć, że mamy już to czy to, bo te propozycje dalej są na stole. I zwracam uwagę na to, że należałoby to mówić o wszystkich działach, bo mamy wiele działów gospodarki. Prawda jest taka, że najpierw musimy ustalić wspólne ramy finansowe, żeby powiedzieć, jak dzielić środki, jak podejmować decyzje. Tak samo, jak jest w przypadku rolnictwa, jest tutaj: mamy realizować ten krajowy program, ale nie mamy ani szczegółów, ani zaleceń, jak mamy to realizować. Są tu poważne wyzwania, jeśli chodzi o Komisję i Radę Unii Europejskiej, co do tego, żeby określili, jakie są wspólne ramy. Wtedy możemy powiedzieć, czy będzie 4,8, czy powiedzmy, 6 czy 8 miliardów, czy może 2 miliardy. Są tu też decyzje o tym, o jakie środki możemy występować, ile krajów i co dostanie. Dobrze, dziękuję.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Pani senator Jazłowiecka.

SENATOR
DANUTA JAZŁOWIECKA

Panie Senatorze, przyznam się, że jestem zaniepokojona tym, o czym pan mówi. Mam nadzieję, że to nie jest stanowisko rządu i że rząd ma świadomość, że żeby można było prowadzić negocjacje, to najpierw musi być przygotowany program merytoryczny. Muszę panu powiedzieć, że ja od 1998 r. zajmuję się funduszami europejskimi, miałam okazję pracować w Parlamencie Europejskim i widziałam, jak wyglądają przygotowania. I proszę mi wierzyć, że nie polega to na tym, że najpierw wiemy, jakie pieniądze... To jest taki system z PRL: dowiadujemy się, jakie będą pieniądze, i wtedy je dzielimy z tego worka na jakieś projekty. Nie. Członkostwo w Unii Europejskiej zupełnie zmieniło naszą mentalność związaną z projektowaniem różnych inwestycji, co sprawiło, że budynki nie są budowane przez 10 lat, tylko są budowane w ciągu kilku, kilkunastu miesięcy właśnie w związku z tym, że te projekty są świetnie przygotowane i można bardzo efektywnie wykorzystać pieniądze. Mam nadzieję, że stanowisko rządu w tej sprawie...

(Brak nagrania)

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Pan senator Chróścikowski.

SENATOR
JERZY CHRÓŚCIKOWSKI

Dziękuję.

Ja też zajmuję się tym od wielu lat, co prawda jeśli chodzi o rolnictwo i w ramach współpracy pomiędzy organizacjami międzynarodowymi, w ramach organizacji związkowej w COPA CO-GECA, i mam z tym kontakt bez przerwy, na co dzień. Mam też zatrudnionych ludzi w Brukseli. Powiem szczerze, że zgadzam się z pewnymi decyzjami, które podejmuje Komisja, zgadzam się z tym, co pani mówi, tj. że trzeba realizować itd., ale ja chciałbym zwrócić uwagę szczególnie na to, że na tym etapie, teraz, kiedy biorę udział w negocjacjach, rozmowach, cały czas dostaję takie same odpowiedzi: nie możemy nic więcej

powiedzieć, Komisja nie może udzielić odpowiedzi, dopóki nie będzie wspólnych ram finansowych. I tu chyba jest wspólny temat.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Panie Senatorze, bardzo proszę.

SENATOR
STANISŁAW OŻÓG

Dziękuję bardzo, Panie Przewodniczący.

Wypowiem się ze swojego punktu widzenia, jako do niedawna członka Komisji Budżetu Unii Europejskiej oraz komisji gospodarczej i monetarnej. Na dobrą sprawę, jeśli chodzi o wieloletnie ramy finansowe, czyli te perspektywę budżetową, to Komisja Europejska jest na poziomie ostatnich działań byłego komisarza Oettingera. Na dziś nie wiadomo, jaki to będzie budżet. Jest dyskusja o wysokości składki, o częściach składowych budżetu unijnego. Tak że wchodzenie w te szczegóły, których byliśmy świadkami, jest, wydaje mi się, na wyrost. Dziękuję bardzo.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Dziękuję również.

Czy jeszcze ktoś z państwa chciałby zabrać głos? Nie.

Rozumiem, że przez nikogo nie zostało zakwestionowane stanowisko zaproponowane przez sprawozdawcę, pana senatora Chróścikowskiego, dotyczące poparcia przez naszą komisję stanowiska rządu konkretnie w omawianej sprawie, tzn. w sprawie punktu pierwszego.

Skoro tak, to zapytam: kto z państwa jest za przyjęciem tej rekomendacji, którą przedstawił pan senator Chróścikowski, i za poparciem stanowiska rządu w tej sprawie? (6)

Czy jest ktoś przeciw? (0)

Czy ktoś się wstrzymał? (0)

Jednogłośnie przyjęliśmy to stanowisko. Dziękuję bardzo.

A na marginesie tego, o czym rozmawialiśmy, powiem, że ta ożywiona dyskusja pokazuje tylko, że powinniśmy rzeczywiście powrócić

do tematu, który już rozpoczęliśmy, bo przecież przypomnę państwu, że rozmawialiśmy już na temat stanowiska rządu zaprezentowanego przez premiera Morawieckiego podczas ostatniej Rady Europejskiej i wątpliwości, zarówno dotyczące tego stanowiska, jak i relacji pomiędzy celem klimatycznym 2050 a udziałem w funduszu na rzecz sprawiedliwej transformacji, są przedmiotem najwyższego zainteresowania naszej komisji. Podkreślam: najwyższego, w tym sensie, że do tego tematu będziemy jeszcze wracać przed najbliższym szczytem Rady Europejskiej zaplanowanym na czerwiec tego roku.

Proszę państwa, przechodzimy do punktów drugiego, trzeciego, czwartego i piątego, które będziemy, zgodnie z decyzją komisji, rozpatrywać łącznie...

(Wypowiedzi w tle nagrania)

Dziękuję, Panie Ministrze, za udział w posiedzeniu.

...Dokumenty o sygnaturze COM(2019) 457, 458, 459, 460.

Pragnę poinformować, że komisja otrzymała projekt stanowiska rządu dotyczący rozpatrywanych dokumentów na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy kooperacyjnej.

Proszę przedstawiciela Ministerstwa Rozwoju – widzę, że pan minister Krzysztof Mazur dotarł do nas, witam, Panie Ministrze – o zabranie głosu i przedstawienie stanowiska rządu w tej sprawie.

**PODSEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE ROZWOJU
KRZYSZTOF MAZUR**

Szanowny Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo! Szanowne Panie i Panowie Senatorzy!

Nie wiem, która sprawa jest pierwsza w porządku obrad, więc pozwolę państwu, że zacznę od kwestii dotyczącej Światowej Organizacji Handlu. Celem zmiany w rozporządzeniu Unii Europejskiej nr 654/2014 jest ochrona interesów Unii w ramach międzynarodowych umów handlowych w sytuacjach, gdy państwa trzecie przyjmują środki niezgodne z prawem i jednocześnie blokują proces rozstrzygania sporów. Dlaczego taka sytuacja ma miejsce? Otóż od 11 grudnia 2019 r. liczba członków organu apelacyjnego Światowej Organizacji Handlu spadła do jednego, a to oznacza, że organ apelacyjny nie jest już w stanie spełniać swojej funkcji. Zablokowanie

organu apelacyjnego jest związane z pewnymi geopolitycznymi sporami w ramach Światowej Organizacji Handlu, o których nie będę tutaj referował, ale fakt jest taki, że to paraliżuje organ apelacyjny. W związku z tym Komisja proponuje, żeby... Wobec takiej sytuacji w organie apelacyjnym, która sprawia, że właściwie każdy przegrywający przed WTO będzie mógł zablokować przyjęcie niekorzystnego dla siebie orzeczenia w taki sposób, że po prostu będzie się odwoływał do tego organu apelacyjnego, a skoro ten organ apelacyjny ma tylko jednego członka, to nie będzie w stanie funkcjonować, a zatem tak naprawdę to odwołanie trafi w próżnię prawną i zostanie nierozstrzygnięte, to Komisja proponuje tymczasowe rozwiązanie, sprawiające, że orzeczenia na poziomie tej wcześniejszej instancji wchodzi w życie, a zatem paraliż organu apelacyjnego nie sprawia, że tego typu decyzje są blokowane. W pierwotnym rozporządzeniu nie przewidziano nadania Komisji Europejskiej uprawnień w sytuacji, gdy mechanizm rozstrzygania sporów nie funkcjonuje. Przedmiotowy projekt po prostu wynika z tych okoliczności, o których powiedziałem, czyli z tego, że liczba członków organu apelacyjnego Światowej Organizacji Handlu spadła do jednego.

Rząd rekomenduje, abyśmy zgodzili się z Komisją Europejską i przyjęli te tymczasowe regulacje, mając nadzieję, że w niedalekiej przyszłości organ apelacyjny zostanie obsadzony i sytuacja wróci do wcześniejszego kształtu.

Czy chcą państwo teraz poddać to dyskusji, czy mam referować pozostałe cztery...

(Przewodniczący Bogdan Klich: Po kolei.)

Po kolei.

Pozostałe cztery kwestie dotyczą innego zagadnienia, dotyczą umowy gospodarczo-handlowej CETA między Unią Europejską a Kanadą. Jak państwo wiecie, taka umowa została podpisana 30 października 2016 r. i jest tymczasowo stosowana do dnia 21 września 2017 r. Jej pełne wejście w życie będzie możliwe dopiero po ratyfikacji przez wszystkie kraje. Na grudzień 2019 r. sprawa wyglądała tak... Proces ratyfikacji jest na takim etapie, że 15 państw członkowskich ratyfikowało to porozumienie między Unią Europejską a Kanadą, a 13 państw członkowskich ciągle nie ratyfikowało tej umowy, w tym Polska. Jak wiadomo, żeby ratyfikować taką umowę potrzebna jest zgoda Sejmu i Senatu wyrażona w ustawie, przyjmowana większością 2/3 głosów

przy obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów i senatorów. Ta dyskusja jest przed nami. Zanim przejdziemy do fazy ewentualnej ratyfikacji tego porozumienia między Unią Europejską a Kanadą, to powiem, że tymczasowo stosowane są niektóre rozstrzygnięcia, zwłaszcza w obszarze relacji między inwestorem a państwem, tzn. w momencie, kiedy kanadyjska firma wchodzi w spór prawny z państwem będącym w Unii Europejskiej lub firma z Unii Europejskiej wchodzi w spór z kanadyjskim państwem, mogą być przejściowo stosowane te zasady, które są uregulowane w tym dokumencie będącym stanowiskiem Unii. Ta regulacja dotyczy tak naprawdę 4 kwestii technicznych.

Po pierwsze, dotyczy tego, w jaki sposób decyzja regulująca sprawy administracyjne i organizacyjne dotycząca funkcjonowania Trybunału Apelacyjnego... Tu była przede wszystkim dyskusja o tym, jak powinien być obsadzany ten Trybunał Apelacyjny, jaki powinien być jego skład. Ostatecznie w przedstawionych dokumentach, jak państwo wiecie, skład jest sześciuosobowy – 2 osoby to członkowie z Unii Europejskiej, 2 osoby to członkowie z Kanady, 2 osoby to obywatele krajów spoza Unii Europejskiej i Kanady.

Po drugie, jest przyjęcie decyzji w sprawie procedury przyjmowania wykładni zgodnie z art. 831 ust. 3 i art. 844 ust. 3a. To jest zapis, który już został państwu przedstawiony.

Po trzecie, jest kwestia przyjęcia kodeksu postępowania członków trybunału i Trybunału Apelacyjnego oraz mediatorów. Tam są regulacje dotyczące bezstronności i tego, kto może zasiadać w tym trybunale, na jakich zasadach są powoływane, odwoływane takie osoby.

Wreszcie są kwestie przyjęcia zasad mediacji, które mają być stosowane przez strony sporów inwestycyjnych. Tutaj są szczegółowe regulacje dotyczące tego, kto może być mediatorem, w jaki sposób obydwie strony zgadzają się na konkretną osobę w mediacjach.

Tak jak powiedziałem, zarówno ta pierwsza kwestia, dotycząca WTO, która jest rekomendacją ze strony Komisji Europejskiej, jak i ta druga kwestia, która jest rekomendacją ze strony rady, związana z tymi administracyjnymi regulacjami dotyczącymi Trybunału Apelacyjnego, jeśli chodzi o Kanadę i Unię Europejską, to są rekomendacje ze strony Unii Europejskiej. Polski rząd je popiera i mamy nadzieję, że taka będzie również opinia wysokiej komisji. Dziękuję bardzo.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Pan minister połączył w naszym porządku obrad punkt szósty z punktami pozostałymi...

PODSEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE ROZWOJU
KRZYSZTOF MAZUR

Dlatego zapytałem o to, czy one mają swój odpowiednik. Zrozumiałem, że są rozpatrywane łącznie, a skoro łącznie, to zreferowałem łącznie.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

One wymagają rozłączonego potraktowania...
(*Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju Krzysztof Mazur: To przepraszam.*)

...W związku z tym najpierw odniesiemy do punktów: drugiego, trzeciego, czwartego, piątego...

(*Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju Krzysztof Mazur: Przepraszam, czyli tych dotyczących CETA. Tak?*)

Tak jest.

(*Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju Krzysztof Mazur: Okej. To była ta druga kwestia, którą referowałem.*)

...A później będziemy się zajmować punktem szóstym, to znaczy tą sprawą, od której pan zaczął.

Chciałbym w związku z tym zapytać senatora sprawozdawcę, senatora Kazimierza Kleinę, jaka jest jego opinia i rekomendacja odnośnie do tego drugiego punktu, który poruszył pan minister. Bardzo proszę.

SENATOR
KAZIMIERZ KLEINA

Panie Przewodniczący! Panie Ministrze! Szanowni Państwo!

Moja sugestia jest taka, by poprzeć stanowisko rządu w sprawie trybunału pomiędzy Kanadą i Unią Europejską. To stanowisko generalnie pokrywa się z tym, co zostało przygotowane przez naszych ekspertów. Chciałbym jednak zapytać o kilka spraw, które są związane z działaniem

trybunału. Państwo, czyli ministerstwo, rząd, w swoim stanowisku mówicie, że chcielibyście, aby w trybunale był przedstawiciel kraju, którego sprawa dotyczy, który bierze udział w sporze między Kanadą, a Unią Europejską. Ta propozycja nie otrzymała szerszego poparcia w Unii Europejskiej, w związku z tym, jak rozumiem, rząd wycofał się z próby wprowadzenia takiej zasady, żeby w takim postępowaniu zawsze był przedstawiciel państwa unijnego, którego spór dotyczy. To jest jedno pytanie... Chodzi o to, żeby tę sprawę trochę głębiej wyjaśnić.

Druga sprawa. Pan minister mówił o kwestii związanej z ratyfikacją porozumienia między Kanadą a Unią Europejską, o tym, że tę ratyfikację przeprowadziło już 13 krajów. Na jakim etapie jest ta sprawa po stronie Polski? Kiedy my rozpoczniemy tę procedurę, o której pan wspominał, także w Sejmie i w Senacie i kiedy planuje się zakończyć to postępowanie?

Trzecia sprawa. To jest sprawa, która budzi moje największe wątpliwości w tym stanowisku, a myślę, że nawet, jeśli chodzi o propozycje unijne. Dotyczy to budżetu tego trybunału. Ustalona tutaj kwota jest dość niska. Czy według rządu to jest kwota wystarczająca? Czy nie zastanawiacie się państwo, żeby próbować zorganizować w Unii Europejskiej, nie wiem, w jaki sposób, jakiś jeden generalny trybunał, który by się zajmował różnego rodzaju sporami między Unią Europejską a różnymi partnerami, z którymi Unia podpisała porozumienia? Nie w takim sensie, że to będzie jeden zespół, ale że to będzie po prostu jedna instytucja, do której byliby powoływani członkowie tego trybunału do odpowiednich spraw. Chodzi o to, żeby obniżyć i zrationalizować koszty funkcjonowania tej instytucji i żeby nie tworzyć nowych trybunałów dla każdego porozumienia, bo to rzeczywiście może doprowadzić w którymś momencie do rozrostu samej instytucji obsługującej te trybunały. Dziękuję bardzo.

**PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH**

Dziękuję również.

Żeby to wybrzmiało, dopytam. Rozumiem, że rekomendacją pana senatora sprawozdawcy...

(*Senator Kazimierz Kleina*: Tak jak powiedziałem na początku.)

...odnośnie do punktów drugiego, trzeciego, czwartego i piątego jest poparcie przez komisję stanowiska rządu. Tak?

(*Senator Kazimierz Kleina*: Właśnie tak.)

Dziękuję bardzo.

(*Senator Kazimierz Kleina*: Tak nawet powiedziałem w pierwszym zdaniu.)

Niniejszym otworzyła nam się dyskusja.

Bardzo proszę, Panie Ministrze.

**PODSEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE ROZWOJU
KRZYSZTOF MAZUR**

Rzeczywiście jest tak, że początkowo to było stanowisko... Przede wszystkim z tego, co przekazano mi, gdy nie pełniłem jeszcze mojej funkcji, przez Ministerstwo Sprawiedliwości jako takie stanowisko, które reprezentowaliśmy... Przedstawienie szczegółów, jeżeli formuła to przewiduje, oddałbym pani, która mogłaby o nich powiedzieć, o tym, w jaki sposób te negocjacje przebiegały i chyba ciągle przebiegają. Stanowisko na dzisiaj jest takie, że przyjmujemy opisane tu zasady, ale w ramach wewnętrznych negocjacji będziemy dbali o to, żeby dobrą praktyką uczynić możliwość wprowadzenia tego typu zasad, żeby arbitrami były osoby reprezentujące stronę sporu.

Jeżeli chodzi...

(*Senator Kazimierz Kleina*: Ale to jest chyba trudne, ponieważ w składzie trybunału jest kilka osób...)

Może...

(*Brak nagrania*)

**PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH**

Panie Senatorze...

**SENATOR
KAZIMIERZ KLEINA**

...Byliby wówczas powoływani członkowie trybunału, skoro tam ma być chyba 6 osób. A więc jest niemożliwe, aby w sporze zawsze uczestniczył przedstawiciel państwa unijnego, którego spór dotyczy.

GŁÓWNY SPECJALISTA W
DEPARTAMENCIE HANDLU
I WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ
W MINISTERSTWIE ROZWOJU
JOANNA BEK

Dziękuję, Panie Ministrze, za oddanie głosu.
Dzień dobry państwu.

Szanowny Panie Przewodniczący! Szanowni
Państwo!

Odpowiadając na to pytanie, chciałabym podkreślić, że umowa CETA, tak jak kolejne umowy, z Singapurem czy z Wietnamem, przewiduje rotacyjny, losowy system wyboru sędziego do danej sprawy. Tak że nie będzie możliwa zmiana postanowień umowy. My proponowaliśmy jeszcze przyjęcie np. sędziego ad hoc, jeżeli sprawa dotyczyłaby Polski czy też inwestora z Polski. Taki sędzia mógłby być dobierany do tej sprawy. Można by to było uwzględnić np. w procedurach roboczych samego trybunału. Jednak ten postulat nie zyskał poparcia ani innych państw członkowskich, ani Komisji Europejskiej, ani Kanady. Obecnie pracujemy na forum Unii nad sposobem nominowania sędziów ze strony unijnej do tego panelu, który będzie sądził daną sprawę, i składaliśmy takie propozycje, żeby np... Tam są 2 osoby, które będą reprezentowały... Proponowaliśmy, żeby wprowadzić system rotacyjny, tj. że sędziowie, którzy będą reprezentowali wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej, co pewien czas będą się zmieniali, tak że w pewnym momencie doszłoby też do tego, że polski sędzia mógłby zasiadać w panelu w sprawie, która dotyczy Polski.

(Senator Kazimierz Kleina: No, ale te nominacje są na 9 lat. Jak to zrobić rotacyjnie?)

No i tu jest właśnie taki problem, że postanowienia umowy są bardzo sztywne, nie przewidują takich zmian. My chcieliśmy w ramach procedur roboczych danego trybunału zapewnić jednak taką rotacyjność po stronie Unii. Były zgłoszone nasze postulaty, one nigdy nie zostały szerzej przedyskutowane przez komisję. Komisja wskazywała na to, że byłoby to może niezgodne z samymi postanowieniami umowy. Ten postulat został zmodyfikowany. W oświadczeniu do CETA, kiedy rada podejmowała decyzję, napisaliśmy, że oczywiście idealne rozwiązanie byłoby takie, że osoba posiadająca znajomość prawa polskiego zasiadałaby wśród arbitrów czy też członków tego trybunału. Będziemy do tego

dążyli. Teraz trwają prace wewnętrzne, tak jak już wspomniałam, dotyczące samego trybu powoływania wewnątrz Unii kandydatów na sędziów trybunału pierwszej instancji, a także trybunału apelacyjnego.

(Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju Krzysztof Mazur: Jeżeli mogę odpowiedzieć...)

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Proszę, Panie Ministrze.

PODSEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE ROZWOJU
KRZYSZTOF MAZUR

To jest po części odpowiedź na trzecie pytanie. Rzeczywiście mamy mnogość trybunałów, ale jest wspólna grupa arbitrów, którzy mają być wybierani do mediacji. W tym sensie jest to jakiś tam system, który scala to grono osób. A pomyśl na jeden trybunał nie jest dzisiaj, jak rozumiem, przedmiotem negocjacji w ramach relacji między Polską a Unią.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Ja mam prośbę o to, żeby senatorowie zgodzili się na uwzględnienie głosu naszej specjalistki, pani dr Magdaleny Słok-Wódkowskiej, na ten temat. Może rozjaśni nam ona troszkę tę kwestię, która nie jest precyzyjnie przedstawiana przez ministerstwo.

Pani Doktor, bardzo proszę.

GŁÓWNY SPECJALISTA
W DZIALE KOMISJI SPRAW
ZAGRANICZNYCH I UNII EUROPEJSKIEJ
W BIURZE SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
I UNII EUROPEJSKIEJ
MAGDALENA SŁOK-WÓDKOWSKA

Dziękuję bardzo, Panie Senatorze.

Ja mam wrażenie, że umknęła nam gdzieś jedna kwestia. Cały problem z powołaniem tego sądu inwestycyjnego jest taki, że to jest sąd, który jest absolutnie nową instytucją. On jest powoływany pierwszy raz, do rozstrzygnięcia sporów inwestycyjnych, które do tej pory były

rozstrzygane w drodze arbitrażu. Czyli do tej pory było tak, że państwo wskazywało swojego arbitra, a podmiot prywatny, inwestor wskazywał swojego arbitra. Ci arbitrzy wybierali przewodniczącego składu i w ten sposób były rozstrzygane spory inwestycyjne.

Cały pomysł komisji, zaproponowany w CETA i forsowany konsekwentnie przy kolejnych umowach inwestycyjnych, już podpisanych z Singapurem czy z Wietnamem, ale też negocjowanych, jest taki, żeby to zastąpić stałym sądem, finansowanym publicznie, ze stałym zestawem sędziów.

Będzie to trybunał dwuinstancyjny. Pierwsza instancja będzie składała się z 15 stałych sędziów, z których 5 będzie z Unii Europejskiej, 5 w tym przypadku z Kanady, a 5 pozostałych z państw trzecich. Trybunał apelacyjny, który jest teraz przedmiotem dyskusji, będzie liczył sobie 6 osób, ale w miarę potrzeb będzie mógł liczyć więcej – zawsze w takim układzie, że 1 osoba będzie z Unii, 1 z Kanady, 1 z państw trzecich. Ten system jest nowym systemem, powoływanym pierwszy raz. Nie ma tu opcji listy arbitrów, ewentualnie może być lista mediatorów do mediacji poprzedzających spór sądowy. To jest pierwsza kwestia.

Druga kwestia. Nie jest niestety prawdą to, co mówi pan minister à propos braku możliwości powołania sądu wielostronnego, ponieważ w ramach UNCITRAL toczą się negocjacje. Jest mandat formalny przyjęty przez Radę dla Komisji do wypracowania takiego sądu wielostronnego. Negocjacje są na bardzo wczesnym etapie i oczywiście nie wiemy, jak to wszystko się dalej potoczy. Nie jest tak, że wszystkie państwa na świecie popierają powstanie jednego sądu wielostronnego, takiego stałego, który zastąpiłby dotychczasowe systemy rozstrzygania sporów inwestycyjnych, czyli arbitraż. Jeśli chodzi o ten zupełnie nowy system, to nie wiemy tak naprawdę, ani ile będzie kosztował, ani jak będzie wyglądał, ani jak będzie to wszystko zorganizowane, ponieważ on jest nowy, jest powoływany po raz pierwszy w historii. Dziękuję bardzo.

**PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH**

Dziękuję bardzo.
Pani senator Jazłowiecka.

**SENATOR
DANUTA JAZŁOWIECKA**

Przyznam, że tak naprawdę odpowiedziała już pani na moje pytanie, bo byłam zainteresowana tym, w jaki sposób będą tworzone te instytucje. Powiedziała pani, że będzie to finansowane ze środków publicznych. Po czyjej stronie będą te środki?

(*Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju Krzysztof Mazur: To chyba w tym dokumencie jest zapisane.*)

**GŁÓWNY SPECJALISTA
W DZIALE KOMISJI SPRAW
ZAGRANICZNYCH I UNII EUROPEJSKIEJ
W BIURZE SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
I UNII EUROPEJSKIEJ
MAGDALENA SŁOK-WÓDKOWSKA**

Połowę finansuje Unia, połowę finansuje Kanada.

**PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH**

Czy pan minister zechciałby coś do tego dodać?

**PODSEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE ROZWOJU
KRZYSZTOF MAZUR**

No, tutaj jest kwestia 800 tysięcy euro, po 400 tysięcy na każdą ze stron. Polska składka ma wynieść 3,6% tej kwoty. To jest kwota wyjściowa, która może ulec zmianie. Jak rozumiem, w negocjacjach padały też argumenty za tym, żeby ta kwota była wyższa.

**PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH**

Dziękuję bardzo.
Pan senator Kleina.

**SENATOR
KAZIMIERZ KLEINA**

Jest jeszcze prośba o odpowiedź na pytanie o to, na jakim etapie ratyfikacji jesteśmy w tej

chwili, jaki jest przewidywany czas zakończenia ratyfikacji innych krajów unijnych.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Bardzo proszę.

PODSEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE ROZWOJU
KRZYSZTOF MAZUR

Wspomniałem na początku o tym, że według stanu na grdzień zeszłego roku 15 państw członkowskich ratyfikowało, a 13 państw członkowskich nie ratyfikowało. Ze strony Polski poza tematem trybunału apelacyjnego była podnoszona także kwestia zgodności CETA z prawem Unii Europejskiej. Zostało to rozstrzygnięte opinią Trybunału Sprawiedliwości w sprawie 1/17. Jak rozumiem... Ja dzisiaj nie jestem upoważniony do tego, żeby przedstawić dokładny kalendarz, ale rozumiem, że skoro rząd rekomenduje podjęcie tego kroku prawnego, to jest to wyraz dobrej woli w zakresie ratyfikacji. Nie znam dzisiaj dokładnego kalendarza. Rozumiem, że to jest przedmiot nie tyle decyzji ministerstwa, ile decyzji, tak jak powiedziałem na samym początku, polskiego parlamentu. Tutaj musi być większość 2/3 głosów, więc to wymaga decyzji politycznej.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Panowie senator Chróścikowski i senator Kleina.

SENATOR
JERZY CHRÓŚCIKOWSKI

Pan senator Kleina zadał słuszne pytanie. Ja chcę przypomnieć, że często nie było jednolitej zgody przy pierwszej decyzji. Ta decyzja, która obowiązuje i funkcjonuje... Druga część, która ma być realizowana, tzw. gospodarcza, będzie po ratyfikacji. W Polsce też były mieszane odczucia, też był wielki spór o to, czy to ma zastąpić sąd, czy to ma być arbitraż. Była na ten temat bardzo

duża dyskusja i dalej mamy wątpliwości. Na razie nie ma jeszcze konfliktu w sprawie porozumienia CETA, ale może on nastąpić, w związku z tym jestem bardzo ostrożny. Pamiętam dyskusję, mówiliśmy, że po pewnym okresie funkcjonowania sprawdzimy, jak ta pierwsza część funkcjonuje, i dopiero wtedy Polska będzie spokojnie podchodzić do ratyfikacji, że nie będziemy się śpieszyć. Spór na ten temat był dość duży. Ja sam byłem przeciwny przyjęciu CETA i wielokrotnie to publicznie głosiłem. Ze strony rolnictwa istnieją tu wielkie zagrożenia. Nie chcę rozwijać tego tematu, bo można by dalej mówić, na ile mamy CETA, a na ile mamy porozumienie Meksyku, Ameryki i Kanady, ale to jest temat oddzielny i nie chciałbym go rozwijać. Nie śpieszyłbym się, nie naciskałbym rządu w sprawie ratyfikacji, gdyż powinniśmy poczekać co najmniej 5 lat i na spokojnie zobaczyć, co będzie, bo to da następną dekadę do uruchamiania. Ja jestem zwolennikiem spokojnej analizy i zobaczenia, jak to będzie funkcjonować. Bo jeżeli ten sąd, trybunał nie będzie funkcjonował, jeżeli to wszystko nie będzie dobrze funkcjonować, to nie ma sensu, abyśmy zatwierdzali tę działalność gospodarczą. Dziękuję.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Dziękuję.
Senator Kleina.

SENATOR
KAZIMIERZ KLEINA

Ja myślę, że kwestia trybunału jest tylko elementem całego porozumienia między Unią Europejską a Kanadą i ona nie powinna ważyć o tym, czy my będziemy ratyfikowali to porozumienie, czy nie. Wydaje mi się, że skoro kilka lat temu została podjęta decyzja, skoro wcześniej rząd i parlament uznał, że to jest to korzystne dla Polski i dla Unii Europejskiej, zdając sobie sprawę z różnych zagrożeń, które tam mogą być, oczywiście niszowych, w jakichś tam obszarach... No, przy tego typu umowach, porozumieniach zawsze mogą występować takie zagrożenia. Generalnie jednak uznano, że to jest bardzo pozytywne, dobre i korzystne porozumienie dla

Polski i dla całej Unii. Dlatego ja bym prosił, aby komisja wystąpiła z zapytaniem do rządu o przewidywany proces zakończenia ratyfikacji tego porozumienia w Polsce, a jednocześnie o ocenę tego, jak wygląda to w innych krajach, które jeszcze tego procesu nie zakończyły.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Pani dr Magdalena Słok-Wódkowska.

GŁÓWNY SPECJALISTA
W DZIALE KOMISJI SPRAW
ZAGRANICZNYCH I UNII EUROPEJSKIEJ
W BIURZE SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
I UNII EUROPEJSKIEJ
MAGDALENA SŁOK-WÓDKOWSKA

Dziękuję bardzo.

Ja tylko chciałabym wyjaśnić jedną rzecz. To nie jest tak, że ten trybunał inwestycyjny zacznie funkcjonować bez naszej ratyfikacji. Wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej muszą to ratyfikować, żeby on zaczął funkcjonować. To jest ta część, która nie jest stosowana tymczasowo. CETA jest umową mieszaną, ona częściowo weszła już w życie, w zakresie, który jest objęty wyłączną kompetencją Unii Europejskiej, i w zakresie, który... Tak zostawmy. Ten zakres obejmuje także rolnictwo, jeśli chodzi o umowy międzynarodowe. Jeżeli chodzi o postanowienia handlowe, liberalizację handlu, zniesienie cel, ale też rolnictwo, to ona już w tej chwili funkcjonuje, te wszystkie przepisy weszły w życie. Nie weszły w życie tylko przepisy dotyczące rozwiązywania sporów inwestycyjnych i inwestycji portfelowych. Jeśli chodzi o rolnictwo, to CETA jest normalnie funkcjonującą umową międzynarodową.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Dziękuję bardzo.

Panie Ministrze, czy ktoś z ministerstwa, ktoś z pańskich współpracowników zechciałby coś na ten temat powiedzieć? Będziemy powoli kończyć dyskusję.

GŁÓWNY SPECJALISTA
W DEPARTAMENCIE HANDLU
I WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ
W MINISTERSTWIE ROZWOJU
JOANNA BEK

Dziękuję bardzo, Panie Przewodniczący.

Absolutnie się tutaj zgadzam ze stanowiskiem prezentowanym przez panią doktor. Chciałabym jeszcze tylko podkreślić – to może tutaj nie wybrzmiało – że my dokonywaliśmy takiej oceny. Oczywiście CETA... Tak to na szczęście zostało zapisane w umowie. CETA, jak wejdzie w życie, zastąpi polsko-kanadyjski BIT, który do tej pory funkcjonuje. My patrzyliśmy na część dotyczącą ochrony inwestycji i oczywiście rozstrzygania sporów. I stwierdziliśmy, że to, co jest zapewnione w CETA, jest o wiele lepsze niż to, co jest w takiej starej, klasycznej umowie BIT. Przede wszystkim CETA wprowadza równowagę między prawami inwestorów a prawem państwa do wprowadzania środków w zakresie ochrony polityki publicznej. Zawęża szeroko sformułowane w BIT kategorie dotyczące inwestycji czy inwestora. Doprecyzowuje, że *mailbox companies*, czyli spółki, które tak naprawdę nie funkcjonują, nie prowadzą żadnej działalności gospodarczej, nie będą objęte CETA. To jest umowa naprawdę nowoczesna, z bardzo dobrymi standardami, jeżeli chodzi o ochronę inwestora i przede wszystkim prawa państwa do wprowadzania regulacji. Wspomniany element systemu rozstrzygania sporów, czyli utrata bezpośredniego wpływu na wybór arbitra do swojej sprawy, co ma teraz miejsce i o czym mówiła pani doktor, będzie oczywiście wzięty pod uwagę przy ocenie całości CETA. My uważamy, że na korzyść CETA przeważa przede wszystkim bardzo dobra część w zakresie standardów prawnomaterialnych.

(*Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju Krzysztof Mazur: Koszty.*)

Ocenialiśmy koszty i korzyści z części dotyczącej ochrony inwestycji i systemu rozstrzygania sporów w CETA.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Dziękuję bardzo.

Ja rozumiem, że nie ma innych głosów, bo nikt z państwa nie zgłosił się do dalszej części dyskusji.

Zamykam dyskusję na ten temat.

Rozumiem, że pan senator sprawozdawca podtrzymuje swoją rekomendację, żeby komisja poparła stanowisko rządu, i proponuje – ja przejmuję ten wniosek jako przewodniczący komisji i zwracam się z nim do Ministerstwa Rozwoju – przedstawienie informacji na temat aktualnego stanu procesu ratyfikacyjnego, bo to będzie dla nas istotne uzupełnienie tematu, o którym dzisiaj mówimy.

Chciałbym zapytać Wysoką Komisję, kto z państwa, pań i panów senatorów, jest za przyjęciem stanowiska, w którym komisja popiera stanowisko rządu w sprawie punktów nr 2, 3, 4 i 5. (5)

Czy ktoś jest przeciw? (o)

Czy ktoś się wstrzymał? (o)

Jednogłośnie za.

Stanowisko zostało przyjęte.

Dziękuję bardzo.

Zamykam obrady nad tymi punktami.

Przechodzimy do punktu szóstego porządku obrad: wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 654/2014 dotyczące wykonywania praw Unii w zakresie stosowania i egzekwowania zasad handlu międzynarodowego. Dokument o sygnaturze COM(2019) 623.

Pan minister przedstawił już stanowisko rządu w tej sprawie.

Oddam w tej chwili głos pani doktor, prosząc o informację ekspercką na ten temat.

**GŁÓWNY SPECJALISTA
W DZIALE KOMISJI SPRAW
ZAGRANICZNYCH I UNII EUROPEJSKIEJ
W BIURZE SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
I UNII EUROPEJSKIEJ
MAGDALENA SŁOK-WÓDKOWSKA**

Takie krótkie uzupełnienie tego, co powiedział pan minister.

Zgodnie z projektem rozporządzenia... Ja nie odnoszę wrażenia, że to ma być tymczasowe. Mam wrażenie, że ono jednak zostanie z nami.

Tam jest jeszcze jedna kwestia, o której pan minister nie wspomniał, mianowicie taka, że możliwość nałożenia sankcji przed zakończeniem sporu będzie dotyczyła także sytuacji sporu na gruncie umowy dwustronnej bądź

wielostronnej, której stroną jest Unia Europejska, czyli tzw. regionalnej umowy handlowej – Unia jest stroną ok. 30 takich umów – wtedy, kiedy druga strona odmawia wdania się w spór. To jest absolutna nowość. Dotychczasowe przepisy Unii Europejskiej zakładały, że nałożenie sankcji handlowych, np. nałożenie ceł dodatkowych czy zastosowanie jakichś sankcji dotyczących udziału w procedurach przetargowych, może nastąpić tylko i wyłącznie po wyroku organu rozstrzygania sporów, albo WTO, albo panelu rozstrzygającego spór na linii państwo – państwo na gruncie umowy handlowej. W tej chwili nie będzie wymogu takiego rozstrzygnięcia, jeżeli druga strona odmawia wdania się w spór, i to niezależnie od tego, czy została wysłana apelacja do niefunkcjonującego organu apelacyjnego, czy po prostu druga strona odmawia podania swojego arbitra. A więc jest to tak naprawdę odejście Unii od zasady, że handel międzynarodowy jest oparty na umowach i regułach. Jest to w pewnym sensie dostosowanie się do tego, że zmienia się świat. Bo chyba tu nie padło, że ten organ apelacyjny został zablokowany przez Stany Zjednoczone, które po prostu blokują nominację dodatkowych członków.

**PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH**

Dziękuję za to uzupełnienie.

Pani senator Jazłowiecka jako senator sprawozdawca. Bardzo proszę o przedstawienie projektu opinii dla komisji.

**SENATOR
DANUTA JAZŁOWIECKA**

Dziękuję bardzo.

Ja może zacznę od podziękowania pani dr Słok-Wódkowskiej – ma pani trudne nazwisko, oba człony nazwiska – za przygotowanie bardzo merytorycznej, kompleksowej, rzetelnej opinii dotyczącej tego rozporządzenia i prac nad tym rozporządzeniem.

Mimo że rozporządzenie dotyczy międzynarodowych umów handlowych podpisywanych między Unią Europejską a państwami trzecimi, to jednak jest ono szalenie istotne dla polskich przedsiębiorstw, które eksportują swoje usługi bądź produkty do państw trzecich. Stąd wydaje

mi się, że poparcie ze strony rządu tego stanowiska jest słuszne. Ja również rekomenduję komisji poparcie dla stanowiska rządu, niemniej jednak chciałabym zadać kilka pytań.

Cieszę się ogromnie, że to rozporządzenie było konsultowane z partnerami społecznymi reprezentującymi zarówno związki zawodowe, jak i organizacje przedsiębiorców. Państwo napisaliście, że nie było żadnych uwag. Przyznam się, że jestem trochę zaskoczona, że nie było żadnych uwag. W związku z tym gdybyście mogli państwo przybliżyć mi troszeczkę, jak wyglądały dyskusje i na co zwracali uwagę partnerzy społeczni, byłabym bardzo wdzięczna.

Chciałabym też zapytać, czy polskie przedsiębiorstwa miały jakieś problemy z rozstrzygnięciem sporów, a jeżeli tak, to jakie. Czy wówczas interweniowała... No, wtedy chyba – tak podejrzewam – jeszcze Światowa Organizacja Handlu. Ale być może już w okresie kryzysu, jeżeli chodzi o arbitraż związany ze Światową Organizacją Handlu... Ile w całej Unii Europejskiej było przypadków związanych z tymi sporami? Z kim, z jakimi krajami umowy są już podpisane na nowych zasadach i z jakimi krajami są prowadzone...

(Brak nagrania)

**PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH**

Proponowane stanowisko dla komisji jest w związku z tym jasne.

Otwieram dyskusję. Dyskusja już właściwie została otwarta tymi pytaniami.

(Senator Danuta Jazłowiecka: Przepraszam.)

Proszę pana ministra o ustosunkowanie się do tych pytań.

**PODSEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE ROZWOJU
KRZYSZTOF MAZUR**

Pozwolę państwo, że oddam głos pani naczelnik Annie Parol, która też, jak rozumiem, ma słowo komentarza do tego, o czym mówiła wcześniej pani doktor.

**PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH**

Bardzo proszę.

(Głos z sali: Mikrofon.)

**NACZELNIK WYDZIAŁU
ŚRODKÓW HANDLOWYCH
W DEPARTAMENCIE HANDLU
I WSPÓŁPRACY MIĘDZYKRAJOWEJ
W MINISTERSTWIE ROZWOJU
ANNA PAROL**

Udało się, pierwszy sukces.

Może najpierw odniosę się do tego, co powiedziała pani doktor. To nie jest aż tak duża zmiana. Zmiana tak naprawdę jest spowodowana tylko i wyłącznie tym, co się teraz dzieje w organie apelacyjnym, czyli tym, że został on zablokowany. Ona ma być tymczasowa, czyli ma działać – i to jest wyraźnie zapisane – do momentu, w którym organ apelacyjny podejmie zmiany. Jak pani dobrze stwierdziła, jak Stany Zjednoczone pozwolą wybrać kolejnych arbitrów – miejsca są i czekają – to te regulacje nie będą stosowane, tylko swoją rolę znowu przejmie Appellate Body w WTO.

Jeżeli chodzi o umowy wielostronne... Tutaj mamy dopisany pkt 3bbb dotyczący umów wielostronnych. Tu chodzi tak naprawdę o umowy starego typu, które nie posiadały rozdziału o arbitrażu, o sporach – np. umowy FTA z Algierią czy z Turcją były starego typu i tego po prostu nie miały. To tego ma dotyczyć to rozporządzenie. To jest tak naprawdę techniczna, drobna uwaga. Wszystkie nowe rozporządzenia, które są teraz podpisywane, mają ten rozdział, tak że nie ma już tutaj żadnych problemów i wiadomo, że to będzie procedowane.

Teraz odniosę się do pytań pani senator. Uwagi zawsze są wysyłane. Konsultacje wszelkich projektów, które są przygotowywane przez rząd, są konsultowane, jest wypracowana taka procedura: projekt, który jest składany przez Komisję Europejską, jest wysyłany do strony rządowej, w chwili obecnej jest 7 czy 8 podmiotów, m.in. Business Centre Club, Lewiatan... Nie pamiętam... To jest po prostu 7 czy 8 podmiotów, do których zawsze wysyłamy update'owane maile, czyli to wszystko jest aktualne. Dajemy im odpowiedni termin na przesłanie uwag, w tym przypadku to był cały tydzień. Niestety mamy krótkie terminy na przygotowanie stanowiska rządu. Wygląda to tak, że dostajemy niestety 2 tygodnie na przygotowanie go. Tu jeszcze dodatkowo wchodziły święta Bożego Narodzenia, tak że to wszystko było tak na szybko robione. Dostali tydzień i niestety nikt nie odpowiedział, nikt nie zgłosił uwag.

Od razu, jeżeli mogę, Pani Senator...

(*Senator Danuta Jazłowiecka*: Rozumiem, dlaczego nikt nie zgłosił uwag.)

Nie do końca. Są też takie projekty, przy których mają niestety krótszy termin. Tak to jest stworzone, to nie od nas zależy, to nie wynika ze złej woli.

Powiem tak. Strona społeczna nie jest wcale aż tak aktywna. Ja przeprowadziłam już ileś tych projektów w swojej karierze i tak naprawdę chyba tylko raz dostałam uwagi. Tak że to też wynika z tego... No, tego jest dużo i nie wszystko ma tu oczywiście wpływ.

To jest drobna zmiana techniczna, to nie jest coś, co ma budzić kontrowersje. To tak naprawdę jest coś, co jakby dba o przyszłe interesy, a nie coś, co będzie przeszkadzało. Wydaje mi się, że to było rozsądne, że nie było tutaj żadnej interwencji.

**SENATOR
DANUTA JAZŁOWIECKA**

Przepraszam. Ja myślę, że pani bardzo odważnie określa to jako drobną zmianę techniczną. Bo jeżeli w nowych rozwiązaniach nie będzie uczestniczyła strona polska, to nie będzie to drobna sprawa techniczna. Wydaje mi się, że to jest zbyt odważne stwierdzenie z pani strony.

(*Głos z sali*: To było w poprzedniej sprawie. Teraz jesteście przy kwestii...)

**NACZELNIK WYDZIAŁU
ŚRODKÓW HANDLOWYCH
W DEPARTAMENCIE HANDLU
I WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ
W MINISTERSTWIE ROZWOJU
ANNA PAROL**

Nie, nie... Tu strona polska uczestniczy. Uczestniczymy w tym jako Unia Europejska i to...

(*Senator Danuta Jazłowiecka*: Ja rozumiem, ja to rozumiem. Proszę...)

To jak gdyby... Tu nie ma naprawdę... Uczestniczymy, bo bierzemy udział w negocjacjach dotyczących tego projektu i dbamy o to, żeby interesy Unii Europejskiej były zabezpieczone.

Problemy z rozstrzygnięciem sporów. Szczerze? Nie kojarzę żadnej takiej sprawy WTO, która konkretnie by dotyczyła tylko i wyłącznie strony polskiej. Są spory... Jest np. znany spór Stanów Zjednoczonych i chyba Meksyku. To była sprawa dotycząca mięsa wieprzowego. Tak naprawdę to

orzeczenie to jest trochę taki typ *case law*, typ prawa angielskiego: te rozstrzygnięcia mają potem wpływ na procedowanie dalszych spraw. I to niekoniecznie musi być sprawa polska, taka, w której my coś wygrywamy. Chodzi o to, że orzeczenia, które zapadają nawet w innych sprawach, niekoniecznie tych, których stroną jest Unia Europejska, mogą potem dotyczyć nas i mieć wpływ na to, co w rzeczywistości będzie się działo w kraju. Takich sporów, w których oczywiście byłaby tylko strona polska, sporów przeciwko jakiemuś krajowi trzeciemu, jeszcze nie było.

Liczba sporów. Tu warto zwrócić uwagę na to, co pani powiedziała, na fakt, że to właśnie Stany Zjednoczone blokują rozstrzyganie tych sporów. To jest taki trochę paradoks, bo tak naprawdę Stany Zjednoczone mają na swoim koncie więcej sporów wygranych niż przegranych, czyli można powiedzieć, że w ich interesie byłoby, żeby ta instytucja dalej działała. Tylko tu chodzi bardziej o polityczne podejście do całego multilateralnego systemu niż konkretnie do tego organu.

Umowy z innymi krajami. Umów FTA – to są właśnie umowy z innymi krajami – Unia Europejska ma dużo. Cały czas podpisujemy kolejne. Teraz jest negocjowana umowa z Nową Zelandią, z Australią. Niedawno była podpisana umowa z Singapurem...

(*Radca Ministra w Departamencie Handlu i Współpracy Międzynarodowej w Ministerstwie Rozwoju Krzysztof Trempczyński*: Z Japonią.)

Tak, z Japonią. To są sprawy, które się cały czas toczą i są na bieżąco prowadzone.

(*Radca Ministra w Departamencie Handlu i Współpracy Międzynarodowej w Ministerstwie Rozwoju Krzysztof Trempczyński*: Negocjowana jest z Mercosurem z tych istotnych...)

(*Brak nagrania*)

**PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH**

Mikrofon.

**RADCA MINISTRA
W DEPARTAMENCIE HANDLU
I WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ
W MINISTERSTWIE ROZWOJU
KRZYSZTOF TREMP CZYŃSKI**

...Z istotnych z punktu widzenia wolumenu obrotów to jeszcze jest Mercosur. Australia,

Nowa Zelandia to są te najważniejsze. Oczywiście z punktu widzenia interesu gospodarczego Polski one są nierównoważne do Mercosuru. Wszyscy mamy świadomość zagrożenia wynikającego z handlu rolnego. To też w pewnym stopniu dotyczy Australii, Nowej Zelandii, ale nie aż w takim rozmiarze jak w przypadku Mercosuru. Czekamy na szczegóły dotyczące Mercosuru, one są ciągle dopinane. Komisja w poprzednim składzie chciała mieć sukces i dopchnęła to porozumienie kolanem, ale tak naprawdę mamy tylko konsens polityczny, bo tekst dopiero się fizycznie tworzy. Nie znamy wszystkich szczegółów, będą one przedmiotem oceny szczegółowej. Waga kwestii rolnych będzie tutaj decydowała o tym, jaka będzie ocena administracji, jaką ocenę przedstawimy do parlamentu. Dziękuję.

PRZEWODNICZĄCY
BOGDAN KLICH

Dziękuję bardzo. Dziękuję za tę dyskusję.

Rozumiem, że pani senator podtrzymuje swoją propozycję, żeby komisja poparła stanowisko rządu w sprawie punktu szóstego.

Przystępujemy do głosowania.

Kto z państwa jest za przyjęciem tej rekomendacji? (4)

Czy ktoś jest przeciw? (0)

Czy ktoś się wstrzymał? (0)

Rozumiem, że jednogłośnie przyjęliśmy stanowisko popierające opinię rządu w tej sprawie.

Dziękuję państwu bardzo za udział w naszym posiedzeniu, państwu ministrom i całemu zespołowi.

Przechodzimy do punktu siódmego, ósmego i dziewiątego porządku obrad.

Ja chcę przypomnieć, że w opinii, którą państwo senatorowie otrzymali, jest propozycja przyjęcia aktu z punktu siódmego bez uwag. W przypadku punktu ósmego jest propozycja wystąpienia o stanowisko rządu, a w przypadku punktu dziewiątego – propozycja niewystępowania o stanowisko rządu.

Czy ktoś z państwa ma inne propozycje? Nie.

W takim razie w odniesieniu do punktu siódmego stwierdzam, że komisja zaakceptowała propozycję prezydium, aby przyjąć bez uwag projekt aktu ustawodawczego COM(2019) nr 619.

Stwierdzam, że w odniesieniu do punktu ósmego porządku obrad komisja zaakceptowała propozycję prezydium, aby wystąpić o stanowisko rządu do projektu aktu nieustawodawczego o sygnaturze COM(2019) 640.

Jeśli chodzi o punkt dziewiąty naszego porządku obrad, to stwierdzam, że komisja zaakceptowała propozycję prezydium, aby nie występować o stanowisko rządu do projektów aktów nieustawodawczych o sygnaturach COM(2019) 606, 607 i 618.

Stwierdzam, że porządek obrad naszej komisji został wyczerpany.

Dziękuję paniom, pani i panom senatorom za udział.

Uważam posiedzenie komisji za zamknięte.

Dziękuję bardzo.

(Koniec posiedzenia o godzinie 10 minut 04)

Kancelaria Senatu

Opracowanie:

Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk i łamanie:

Centrum Informacyjne Senatu, Dział Edycji i Poligrafii